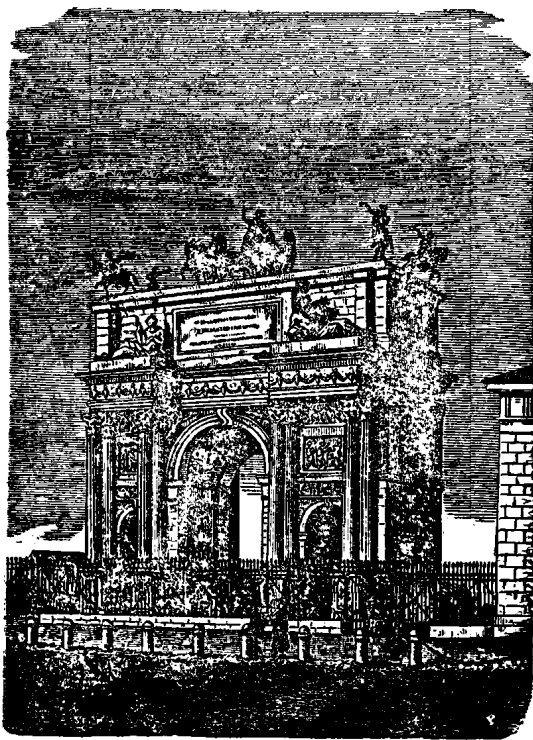

ՀԱՆԴԻՍ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԻԼԱՆՈՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԿԱՄԱՐԸ

Առաջիկայ յաղթական կամարն, որ
կը բարձրանայ Միլանու Ձինուց Հրա-
պարակին մէջ, դարուս չքնաղաչէն յի-
շատակարանաց կարգէն է: Այդ շէն-
քին շինութիւնն սկսաւ նախ Նարոլէոն
Ա. Սեմբիոնի նոր ճամբան աւարտե-
լէն ետքը, ուղեւով մշտնջենաւորել

այդպիսի գեղեցիկ ու ազնուական
ձեռնարկութեան մը յիշատակը: Երա-
գիրն յանձնուեցաւ Գանեօլա Մարքի-
զին յամին 1804, ինչպէս նաեւ գործոյն
առաջնորդութիւնը, զոր թէպէտ մեծ
եռանդն աշխուժութեամբ յառաջ մը-
ղեց, սակայն պարտաւորեցաւ ի կախ

Թողուլ Նարոյէնի անկմամբն, և ապա քիչ ատենէն շարունակեց զայն փրանկիսկոս Ա:

Այդ կամարն ամբողջ սպիտակ մարմարինէ շինուած է, հանեալ 'ի պեղմանց Լակոյ Մաճճիորէի: Ամենամեծ կամարէ մը ձևացած է, ունելով կողմնական ուրիշ երկու կամարներ ալ աւելի փոքր: Հոյակապ սիւներն որովք զարդարուած է, կորնթեան են, խողովակաձեք և միակտուրք: Մարքէզն Քանեօյա իր այս գործոյն մեծ անուն ժառանգեց դարուս ճարտարապետութեան մէջ:

Կամարին քաղքին նայող կողման վրայ վեց ձիով կառք մը կայ, որուն մէջ կանգուն արձան մը կեցած է, ներկայացնելով զԽաղաղութիւն. որոյ

չորս անկեանց վրայ ալ չորս ձիաւորեալ կանայք կան. և ասոնք ալ կը ներկայացընեն չորս յաղթութիւն: Հսկայաձև արձանն որ կը տեսնուի ընծայական գրութեան աջակողմը՝ կը ցուցնէ Բոյգետը, իսկ ձախակողմեանը՝ Ղրիշի: Նոյն կամարին երկու կողմերը թէ՛ յաջ և թէ՛ ձախ՝ կան գեղեցիկ խորաքանդակներ, ներկայացնելով նոյն ժամանակաց դէպքերը:

Այս յիշատակարանն որ ըստ կարծեաց արուեստագիտաց կրնայ մրցիլ Յունաստանի և հնոյն Հռովմայ յիշատակարանաց հետ, հանդիսօրէն տօնախմբեցաւ 1838ին, Աւստրիոյ կայսեր փերդինանդոսի Առաջնոյ Լիագըն կալութեան ժամանակ:

ՌՈՒՄԷԼԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

Դանուրի ափանց մօտ եղած այն երկիրներն, ուր կը գտնուին հինա վալաքիա, Ռումէլի, Միջուստիա, Պեստարապիա, Պուքովինա, Գրանսիլվանիա, Պանագ և Հունգարիոյ մէկ մասը, Դակիա կ'ըսուէին երբեմն: Դակիացիք քաջամարտիկ և աշխարհակալութիւն սիրող ազգ մ'էին, որոց վրայ

՝ Առաջիկայ յօդուածը Խաղաղ աշխարհագրական Ընկերութեան հրատարակած տարւոյս առաջին երկամսեայ Թերթէն քաղցնիք, և զըրոյն ալ է Պ. Փանդաբուզէնոյ, առաջին քարտուղար Ռումէլիոյ քաղաքագիտական գործակաւարին 'ի Հռովմ: Պ. Փանդաբուզէնոյ իր տուած մանրամասն տեղեկութեանց մէջ՝ Ռումէլիոյ իւրաքանչիւր աղքատութեանց աշխարհահամարն ընելով, չի մոռանար և զձայն, նշանակելով չայ ժողովրդիս և իր եկեղեցեաց Թիւրք և արժանապէս, վասն զի շատ ժամանակէ 'ի վեր նշանաւոր եղած են չայք այդ երկրին մէջ: Իայց այդ դուժմարէ կ'իմանաք ցաւք սրտի որ չայք զգալապէս նուազած են հոն քան ինչ որ էին ժամանակաւ, խառնուելով սեղանացու հետ և գրեթէ բոլորովն մահալով իրենց մայրենի լեզուն, որ է գրում աղքատութեան: Փափաքելի է մեզ ինչպէս նաև ամեն հայրենասէր անձի՝ որ չայն ալ ուրիշ աղչաց նախանձելի օրինակին հետեւելով, շանար ամեն կողմ պահել անկորուստ ինք զինքը: որ դարուս բնական և օրինաւոր միտումն է:

խօսուած է 'ի պատմագիրս մինչև Քրիստոսէ 500 տարի առաջ: Ասոնք գէնք վերցընելով Հռովմէական մէկ քանի մերձակայ գաղթականութեանց դէմ, մտածեց Յունիս կեսսար պատերազմի երթալ անոնց դէմ. բայց տարածում մահն վրայ հասնելով՝ արգիլեց զՄեծ կայսրը ձեռք զարնելու բարբարոսաց դէմ՝ մտածած արշաւանաց, որով գուցէ դուռ կը բացուէր դանուրեան ժողովրդոց 'ի քաղաքակրթութիւն:

Կեսարու մտածութիւնն արգիւնացուց Մարկոս Ուլպիա Տրայանոս, ձեռք զարնելով այդ հեռասանման արշաւանաց: Շատ անգամ յաղթեց Դակիացուց, և քիչ մնաց որ պիտի ձեռքապաշէր նոյն իսկ իրենց Դեքալոս (Decebal) անուն առաջնորդը: Այնքողջ Դակիան վարձք բրաւ իր յաղթութեանցը, որուն տիրելով բազմաթիւ գաղթականութիւններ զրկեց հոն, ժողովրդով Խոսայիոյ գանազան կողմերէն: Նոյն իսկ Դակիա անունը վերցաւ, և ըսուեցաւ այդ աշխարհն Երկիր Հռովմէական: Այս նոր տարերց՝ այն է գաղթականութեանց շնորհիւ, այդ երկիրը Հռովմէական մեծատարած կայսրութեան հարուստ ու զորաւոր զաւառանքէն մէկն եղաւ: Գաղթականաւոր զաւառանքէն մէկն եղաւ: Գաղթականաւոր